

Significant minder slepende melkziekte door het rantsoen beter te mengen

Afrekenen met ketose

Een toename in de voerefficiëntie door het rantsoen beter te mengen. Dat was het resultaat van een pilot die Agrifirm in 2014 afsloot. Agrifirm was echter benieuwd of nauwkeuriger mengen ook een gunstig effect heeft op pensverzuring en slepende melkziekte. Een Wageningse student kwam tot significante resultaten.

tekst **Tijmen van Zessen**

Ruim een jaar geleden introduceerde Agrifirm het voerconcept 'Gemengd Voeren 2.0'. Door klanten intensief te begeleiden in het mengen van hun rantsoen moest de koe geen kans meer krijgen om nog te selecteren in het voer. Elke hap hetzelfde op elk moment van de dag. Een praktijkproef belooft een 0,13 hogere voerefficiëntie en dat was bij de toen geldende melkprijs goed voor 250 tot 300 euro meer voersaldo per koe. De veronderstelling was dat ook het risico op pensverzuring sterk zou afnemen, doordat koeien niet langer de kans kregen om het krachtvoer tussen de ruwvoerdeeltjes uit te pikken. Om die verwachting te toetsen, maar ook om de gehele pilot een slag professioneler aan te pakken, zette Agrifirm een Wageningse student aan het rekenen in een nieuwe pilot. Met dit keer 31 in plaats van 9 melkveebedrijven en een steviger toets op significantie.

Student Jeroen de Veer gebruikte in zijn onderzoek een meer verfijnde methode om de mate van selectie aan te duiden. De resultaten van de schudbox (een zeef waarmee de gelijkheid in deeltjesgrootte

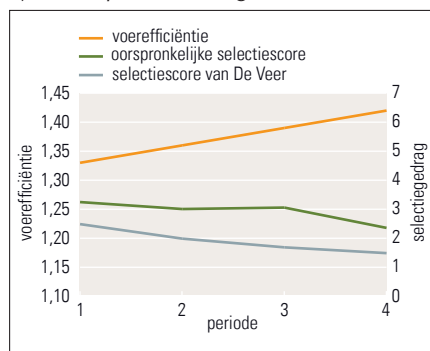
wordt bepaald) van zowel het gevoerde rantsoen als het restvoer verwerkte hij in één score met een continue schaalverdeling. Daardoor waren de verschillen in selectie nauwkeuriger en objectiever te bepalen. De Veer verdedigde onlangs zijn thesis met dit onderzoek en kwam tot verrassende uitkomsten.

Gelijke voeropname, meer melk

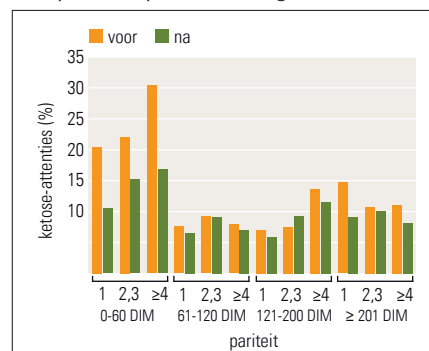
De stijging in voerefficiëntie werd in de analyse van De Veer bevestigd. De 31 bedrijven – allemaal met de koeien jaar rond op stal – realiseerden een gemiddelde toename van 0,10 in voerefficiëntie (figuur 1). Dat wil zeggen dat elke kilo droge stof voer 0,10 kilo meetmelk extra oplevert.

Daartegenover staan weinig extra kosten, want de rantsoenen zijn wat samenstelling betreft nauwelijks gewijzigd. In de adviezen is met name gekeken naar de kwaliteit van het mengproces, de afstemming van de deeltjeslengte van het voer en het eventueel toevoegen van 'plak' aan het rantsoen (bijvoorbeeld met tarwegistconcentraat). De voeropname bleef gelijk en ook het gemiddeld

Figuur 1 – Voerefficiëntie en selectiegedrag tijdens de pilot (bron: Agrifirm)

Figuur 2 – Ketose-attenties voor en na afloop van de pilot (bron: Agrifirm)

aantal lactatiedagen bleef stabiel.

Tegen de verwachting in echter, is de aanwezigheid van pensverzuring met het nieuwe voerconcept niet verminderd. De Veer: 'Door de vet-eiwitverhouding voor en tijdens de pilot te vergelijken hebben we een beeld gekregen van de aanwezigheid van pensverzuring. Koeien met pensverzuring hebben extreem lage vetgehalten. We zagen hierin geen verandering optreden.' Mogelijke verklaring is een trage respons bij het verminderen van oorzaken van pensverzuring; een koe heeft de tijd nodig om te herstellen.

Minder ketose

Het effect op pensverzuring was anders dan gehoopt, maar De Veer vond wel een significant effect op het aantal attenties voor ketose (slepde melkziekte). Die namen significant af als gevolg van de veranderingen in het mengproces (figuur 2). 'Met name oudere koeien laten een sterke afname zien. Het percentage ketose-attenties tijdens de eerste zestig lactatiedagen nam af van 31 procent voor de proef naar 17 procent tijdens de proef. Maar ook vaarzen hadden een significante afname van tien procent minder ketose-attenties.' Volgens De Veer betekent selectie in een gemengd rantsoen met name dat ranglage dieren weinig of geen krachtvoer krijgen. Het uitbannen van selectie zorgt er dus voor dat deze dieren profiteren van een minder negatieve energiebalans, waardoor er minder slepende melkziekte optreedt. 'Bij oudere dieren is dat effect het sterkst, omdat deze koeien meer melk geven.'

Jeroen de Veer verwacht dat dit effect zich ook later in de lactatie terugbetaalt. 'In het algemeen is het zo dat koeien die beter opstarten, de productie ook later in de lactatie makkelijker vasthouden.' |

Wouter Klootwijk, columnist:

'Zou een koe mogen kiezen waar zij koe wil zijn, dan kan het dat een ruime, lichte stal vol stro het meest wenselijk is. En op tijd voer natuurlijk, elke ochtend, elke avond, misschien wat klassieke muziek op de achtergrond. Maar een koe wordt niks gevraagd.' (LC)

Martin Scholten, directeur Animal Sciences Group Wageningen:

'Het is maar de vraag of het verstandig is om minder koeien in Nederland te houden. Ook als we naar het grote plaatje, op wereldniveau, kijken. We moeten zoeken naar een balans in de kringlopen, ook internationaal. Dieren zijn in die kringloop onmisbaar.' (NO)

Willem van Laarhoven, adviseur Valacon:

'Probleem is dat je geen duurzame koe krijgt door haar simpelweg langer aan te houden.' (Rp)

Hans Kerkhof, mede-eigenaar Xsires:

'De emotie houdt het kruisen nog wat tegen. Maar wat we door de jaren heen gemerkt hebben, is dat de verzakelijking toeneemt. Het sceptische is eraf.' (Mv)

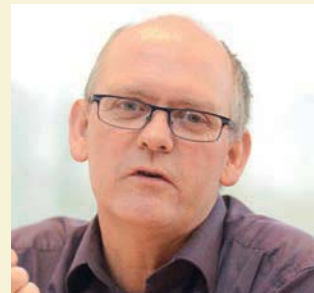
Claudia de Wit, melkveehouderster en dierenarts te Montfoort:

'Bij veel boeren wordt sterk naar financiële gevolgen gekeken van een diergeneeskundige behandeling. Terecht. Maar het vrij zijn van besmettelijke dierziekten is niet direct

op de balans zichtbaar en heeft toch zeker een grote invloed. En dan heb ik het nog niet eens over het hogere werkplezier in het geval van een vitaal koppel dieren.' (Rp)

Piet Kalverboer, melkveehouder te Monnickendam:

'Nu ik in de nieuwe swing-overmelkstal door de achterpoten melk, herken ik mijn koeien bijna niet meer. Maar het melkt als een trein.' (Bo)

Ynte Schukken, directeur diergezondheid Gezondheidsdienst voor Dieren:

'Op grotere bedrijven stijgt het infectierisico. Want meer koeien per stal betekent simpelweg meer diercontacten, een continue instroom van jongvee en daarmee meer gevoelige dieren.' (Rp)

Pierre Berntsen, directeur ABN Amro:

'Laten we niet hopen dat de fosfaatrechten zo lang blijven als het melkquotum. We moeten reëel zijn. De ambities van 17.000 melkveehouders kunnen in ons kleine land niet zonder rem.' (Bv)

Jos Buiting, manager CRV:

'Veehouders willen niet nóg meer kilo's melk, een betere uier of grotere koeien. Ze willen goed beenwerk, goede klauwen en een vruchtbare en gezonde koe.' (Rp)

Ruud Huire, directeur Rabobank:

'Het strategisch gedrag dat veel veehouders vertonen om zich in te dekken tegen eventuele

overheidsmaatregelen, zoals extra vee, land en rechten, kost veel geld en kan beter worden gestoken in bijvoorbeeld meer dierwelzijn.' (Bv)

Mark van der Heijden, voorzitter vakgroep Gezondheidszorg herkauwer:

'Ik denk dat de melkveehouderij op een punt is beland waarbij ze niet meer wezenlijk bijdraagt aan resistentievorming die voor de mens gevaarlijk kan zijn. De melkveehouderij verdient een compliment voor deze prestatie.' (Bo)

Ard Tetteroo, melkveehouder te Neede:

'Je moet een duidelijk beeld voor ogen hebben van de koe die je wilt fokken. Hiervan moet je overtuigd zijn en standvastig in zijn, want het duurt wel tien jaar voor je bent waar je wilt zijn. Ik zie zelf een holsteinkoe voor me met de bespieling van de fleckviehkoe.' (PP)

Henk Schoonvelde, mede-eigenaar Xsires:

'Als boer profiteer je inderdaad maar één keer van het vlees en dat is bij afvoer, maar de spieren beschermen de dieren hun leven lang tegen een hoop trammelant.' (Mv)

Mark van der Heijden:

'Voor mij is weidegang niet altijd beter. Er zijn best situaties denkbaar dat koeien het, in moderne stallen, niet slechter hebben dan in de wei. Wij promoten weidegang, mits aan de voorwaarden wordt voldaan, maar onder goede omstandigheden is opstallen niet slechter voor de koe.' (Bo)

Bronnen: Leeuwarder Courant (LC), Nieuwe Oogst (NO), Rundvee plus (Rp), Boerderij (Bo), Melkvee (Mv), Boerderij vandaag (Bv), Plattelandspost (PP)